

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Войтович А. Ю.

Львівський національний університет імені Івана Франка

У сучасних умовах активно здійснюється реформування вітчизняної системи, її перехід на якісно вищий рівень надання освітніх послуг. Серед важливих чинників інноваційних процесів в українській системі освіти є впровадження освітньої політики Ради Європи. У всіх країнах Європи впродовж років запроваджується освіта для демократичного громадянства та освіта з прав людини (ОДГ/ОПЛ), як основа освітньої реформи.

Сьогодні у Законі України «Про освіту» (2017) наголошено, що метою сучасної освіти є «всебічний розвиток людини.., формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору» [2].

Спираючись на положення та провідні напрями реалізації Законів України «Про вищу освіту» (2015), «Про освіту» (2017), Концепції загальної середньої освіти (2001), Національної доктрини розвитку освіти України в ХХІ ст. (2002), Національної стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року (2013), Державних стандартів початкової освіти (2018), Концепції «Нова школа. Простір освітніх можливостей» (2016) та інших, зазначимо, що сучасна система освіти потребує висококваліфікованих фахівців, здатних до конкурентоспроможної педагогічної діяльності в інноваційному суспільстві, самоосвіти, саморозвитку та професійного самовдосконалення, спроможних успішно впроваджувати освітні стандарти, новітні педагогічні технології.

У Концепції Нової української школи йдеться про необхідність формування «сучасного освітнього середовища, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків...» [4, 7]. Це середовище повинно сприяти передусім розвитку творчості, ініціативності й самостійності учнів у пізнанні предметів і явищ навколошнього світу, готувати їх до самостійного життя, орієнтуючись на потреби кожного школяра. А це означає, що створення освітнього середовища повинно ґрунтуватися на принципі людино- (дитино-)централізму, в основі якого – духовно-моральні цінності (В. Кремень). У ст. 6 Закону України «Про освіту» (2017) не випадкового серед Засад державної політики у сфері освіти та принципів освітньої діяльності визначено людиноцентризм [2].

Розгляд проблем освіти дає підстави стверджувати, що серед важливих чинників інноваційних процесів в українській системі освіти є: «громадянські та соціальні компетентності, пов’язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільноти мети, активність в житті.., повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов’язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров’я і збереження здоров’я інших людей, дотримання здорового способу життя [1].

у Хартії Ради Європи з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини йдеться про те, що одним з напрямків реалізації державної політики є вища освіта, а саме «держави-члени, поважаючи принцип академічної свободи, забов'язані забезпечити включення освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини до навчальних програм вищих навчальних закладів в цілому, та для майбутніх фахівців у галузі освіти зокрема» [5]. Це повинно сприяти передусім розвитку підготовки майбутніх вчителів початкових класів та вихованню нової генерації громадян за умов створення демократичного середовища у вищому навчальному закладі, де студент на власному досвіді навчається брати відповідальність та приймати рішення, розуміє та реагує на процеси, що відбуваються в його оточенні через призму демократичних процесів у суспільстві.

Вищий навчальний заклад можна розглядати як мікромодель суспільства, де студент засвоює демократичні норми, цінності і вчиться поводитися як відповідальний громадянин через щоденний життєвий досвід. Сьогодні стоїмо на порозі формування нового типу вчителя не лише освіченого, але й активного, – здатного зробити свій внесок у життя суспільства, країни, всього світу та взяти на себе більше відповідальності. Саме через ОДГ/ОПЛ можна підвищити рівень розуміння вчителями й громадськістю різних аспектів освіти для демократії, сприяти обміну інформацією щодо розвитку громадянської освіти в усіх ланках освітньої системи.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5a8/de2/5e1/5a8de25e1504c877583228.doc>
2. Закон України «Про освіту» : прийнятий 05.09. 2017 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/law/2231/>
3. Навчаємо демократії: Базові матеріали з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини для вчителів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.living-democracy.com.ua/textbooks/volume-1/>
4. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepciya.pdf>
5. Хартії Ради Європи з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини. – К.: Основа, 2017. – 44 с.

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ У ПЕРІОД ВІДРОДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ (1991-1996 рр.)

Гавриленко Т. Л.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Після здобуття Україною у 1991 р. державного суверенітету відбулися докорінні зміни в розвитку шкільної освіти, зокрема її першої ланки, – початкової 1996; Концепція середньої загальноосвітньої школи (Закон України «Про освіту», програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»), 1993) було визначено нові методологічні засади її функціонування: демократизм, гуманізм, дитиноцентризм,